

Rinze Ijbema - Zondag 3.

[1] God neemt ons serieus, nu wij zelf nog.

[2] Hoe heb jij dat, als je het verhaal van Adam en Eva leest? Het kán zomaar zijn dat je het leest en dat je het snapt en dat je aan het eind toch denkt: dit is wat zij deden. Eva ging de mist in, Adam ging de mist in, en de hele wereld zit de rest van de geschiedenis met de gebakken peren. Dank je wel, Adam; dank je wel, Eva. En juist als je de eerste hoofdstukken van het bijbelboek Genesis serieus neemt als geschiedenis, kan dat een vraag zijn waar je tegen aan loopt. Dat dit toen zo gebeurd is neem je voor waar aan, maar juist dan houd je wel die vraag over: waarom ben ik de dupe van andermans fouten? Dit is wat zij deden!

[3] Nu denk ik dat je dit stuk van de Bijbel, over Adam en Eva, tekort doet als je het alleen maar leest als geschiedenisboek. Ik denk dat als je de Bijbel serieus neemt als het over Adam en Eva gaat, dat je goed moet doorhebben dat de Bijbel hier op z'n minst ook de situatie van ons allemaal wil beschrijven. Wat de Bijbel over Adam en Eva vertelt, vertelt de Bijbel over meneer Mens en mevrouw Leven. Laat me het zo zeggen: je kunt in het begin van de Bijbel informatie vinden over het begin van de wereld. Maar laat dat je er niet van weerhouden om in het begin van de Bijbel ook informatie te vinden over de wereld vandaag.

[4] Je kunt je voorstellen dat iemand, Abraham, of Mozes, ooit aan God vroeg hoe het gegaan was bij de schepping van de wereld. Je kunt je voorstellen dat God vervolgens de openbaring gaf: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde.' Maar je kunt je ook voorstellen dat iemand, Abraham, of Mozes, begon met deze vraag: 'Waarom is onze wereld zo als hij is? Waarom gaan mensen dood? Waarom zijn machthebbers corrupt? Waarom breekt zoveel goeds mij bij de handen af?' En dat God vervolgens als openbaring gaf: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde,' en de rest van wat er in Genesis 1 en verder staat. Want dat is het verhaal. En een manier om het samen te vatten is:

[5] God neemt ons serieus, nu wij zelf nog.

[6] Als je goed kijkt, zie je dat verhaal trouwens steeds terugkomen, het verhaal dat een antwoord geeft op de vraag waarom de wereld zo in elkaar zit als hij in elkaar zit. Het is ook precies het verhaal van de Catechismus. **[7]** In de vorige Zondag, Vraag & antwoord 5, was benoemd dat we in de ellende van een wereld zonder God leven, en dan vraagt Zondag 3 door: **[8]** zit er soms een constructiefout in wie wij zijn? Nee, dat is het niet. Maar als dat niet zo is, hoe is het dan misgegaan? **[9]** Dat is onze foute keus geweest. Maar zitten we daar voor altijd aan vast? **[10]** Nee, God heeft een nieuwe weg gevonden om ons en de wereld weer thuis te brengen. En dan in de volgende Zondagen in grote stappen verder: **[11]** hoe God steeds de lat niet lager heeft gelegd (denk aan de wet, aan het bijbelboek Exodus), en dan hard op weg naar **[12]** Christus en de Geest, die Gods nieuwe begin markeren.

Het is precies het verhaal van het begin van de Bijbel, Genesis 1 tot 3. **[13]** Waarom is de wereld zoals hij is? Wel, het begon ermee dat God de wereld mooi heeft gemaakt. En wij, mensen, waren de kroon op die mooie wereld. God gaf ons alles wat we nodig hadden. Toen gingen wij de mist in. Maar het was God, die het er niet bij liet zitten en al wat liet doorschemeren over een mens die zou komen om de boel weer recht te zetten. En lees je dan door in de Bijbel, dan lees je van God die mensen serieus blijft nemen, en van mensen die tekort blijven schieten, totdat Christus komt. En dit is opnieuw het verhaal dat je leest in een brief van Paulus, zijn brief aan de Romeinen. **[14]** Ik zet het er even naast: hoofdstuk 1 over Gods goede schepping, over de diepe val van de mensen, dan verder over de wet waarin God zijn normen handhaaft en verder over hoe iedereen, Jood en heiden, toch steeds de mist ingaat en dan Gods antwoord, Christus.

[15] Misschien hoor je wel eens van mensen dat ze vragen hebben bij de geschiedenis van Genesis. Misschien heb je die vragen zelf ook wel. Misschien heb je ook wel eens vragen bij de Catechismus. Het gevoel dat het allemaal zo droog is, zo theoretisch. Misschien gebruik je zo'n bijbelboek als de Brief aan de Romeinen wel voor de mooie losse teksten, maar heb je geen idee wat de rode lijn is. Ik geef je vanmiddag mee, dat ze alle drie het verhaal vertellen dat God geeft als antwoord op de vraag, waarom onze wereld is zoals hij is. Het grote verhaal van schepping en val en herstel en hoop. Het grote verhaal, waarbinnen God jouw leven zin geeft. Het verhaal dat ik vandaag kort samenvat:

[16] God neemt ons serieus, nu wij zelf nog.

Maar nemen wij onszelf niet serieus, dan? Ja, natuurlijk, en misschien wel té. Maar net niet op het punt, waar het vandaag over gaat. Het punt van onze verantwoordelijkheid voor deze wereld, voor het leven van mensen om ons heen en voor het leven van ons zelf. En dus ook voor wat er mis is in die wereld en in die van mensen om ons heen en in die van ons zelf. Die verantwoordelijkheid kun je op drie manieren afschuiven. Één: **[17]** het is de schuld van de anderen. Het zijn de anderen. Het is die stomme overheid van ons. Het ligt aan de Duitsers, de Joden, de vluchtelingen, de kapitalisten, de uitkeringstrekkers. Het is toch zo? Ja, je hebt helemaal gelijk. Het is ook zo. Ze doen het allemaal fout. En weet je waarom? Omdat het mensen zijn. Maar dat is het punt: dat ben jij ook. En de Bijbel belijdt dat het niet werkt om de verantwoordelijkheid af te schuiven. De Bijbel belijdt: God neemt ons serieus. Inclusief onze verantwoordelijkheden.

Methode twee om die verantwoordelijkheid af te schuiven: **[18]** het zijn de omstandigheden. Een ongeluk. Een ramp. Of ook: je zwakke gezondheid, je gebrekkige opvoeding, je slechte genen. Opnieuw: je hebt gelijk. Je omstandigheden zijn een gegeven. Er is genoeg waar jij niets aan verandert. Er is genoeg wat een maatje of meer te groot is voor jou. Blijft de vraag: hoe ga jij er mee om? Dus blijft opnieuw de vraag: neem jij je verantwoordelijkheid? Neem je die verantwoordelijkheid serieus? Vanaf het begin, zegt de Bijbel. Zit het in ons om het niet te doen. Adam geeft de ander de schuld, Eva geeft de omstandigheden de schuld. Die slang, die is het kwaad. Oké, misschien mag het een schrale troost zijn, dat wij volgens de Bijbel het kwaad niet hebben uitgevonden. Maar wij hadden het buiten de deur moeten houden en dat hebben we niet gedaan. Wij zijn mensen die onze verantwoordelijkheid niet serieus nemen.

En methode drie om dat te doen: **[19]** geef God de schuld. Het verhaal van Genesis 3 schampt bij deze oplossing langs. Adam zegt dat het de schuld is van de ander, namelijk: de vrouw die GóD hem heeft gegeven. Eva zegt dat het de schuld is van de omstandigheden, die GóD heeft laten voortwoekeren. Geef God de schuld. Nu is er nog al wat geschreven over de vraag hoe je God hier vrij moet spreken. Als God almachtig is en goed, hoe kan de wereld dan zo'n puinhoop zijn? Of God kan er niets aan doen, maar dan is Hij niet almachtig en dus geen god, òf Hij wil er niets aan doen, maar dan is Hij niet goed en dus niet mijn God. Maar de Bijbel zet anders in. De Bijbel belijdt dat voor alles uit God God is en dat Hij goed is. Dat levert vragen op. Maar de Bijbel kiest er voor God niet de schuld te geven. (En de Catechismus zegt het de Bijbel na, in de volgende Zondag.) De Bijbel zegt: kijk nog eens in de spiegel, mens.

[20] God neemt ons serieus, nu wij zelf nog.

[21] Het is duidelijk dat ik je in deze preek uitnodig om het serieus te nemen, dat God je heeft geschapen als iemand met verantwoordelijkheden. En dat ik je dan uitnodig om het serieus te nemen, dat het ons nog niet echt lukt om te doen wat God van ons vraagt, dat is van deze wereld een stukje Rijk van God maken. Dan is 'neem jezelf serieus' vooral een oproep om je schuld niet af te schuiven op een ander, maar om je schuld te belijden. Maar ik wil je daarbij wel graag meegeven wat de Bijbel je ook meegeeft: op de één of andere manier ziet God het dus wel met je zitten. Begrijp je? Als je peuter van twee een beker drinken omgooit, dan heb je goed door dat het jouw keus was haar geen tuitbeker te geven. Maar als je puber van 16 een glas omgooit, kan hij het zelf opruimen. Wat is het verschil? Het feit dat je iemand iets kwalijk neemt, heeft altijd als keerzijde, dat je begon met hoge verwachtingen. God heeft zo zijn verwachtingen van jou.

Opnieuw: dat is niet een logisch verhaal. Net zo min als ik logisch kan bewijzen dat God goed is en almachtig, en toch niet schuldig aan de puinhopen van de wereld, maar ik dat gewoon geloof en belijdt, net zo kan ik niet bewijzen dat het weer goed komt met ons mensen – maar God blijft hardnekkig geloven dat er hoop is. **[22]** In Genesis 3 is het de hoop op een kind van Eva die het gaat lukken. In Zondag 3 is het het perspectief van de Geest van God, die jou herschept. In de Brief aan de Romeinen komen ze samen, Jezus, de zoon van Eva en de Zoon van God, en zijn Geest, de Geest van God. Maar als je dan je verantwoordelijkheden als mens serieus neemt, in dat je erkent dat wij de boel verknallen, neem dan ook jezelf als mens serieus, in dat je erkent en accepteert en omarmt dat God bezig is van jou een volwassen gelovig mens te maken. Met Christus als Heer en de Geest in je hart.

Waarom vind ik het belangrijk om je niet alleen op je verantwoordelijkheid te wijzen voor wat er mis gaat, maar om je er ook op te wijzen dat God zich niet blindstaart op je zonden, waar je nu aan vast zit, maar dat Hij kennelijk breder kijkt, naar waar je vandaan komt, naar wat je mag worden? Allereerst: omdat het de boodschap van de Bijbel is, van Genesis 3 en van Romeinen, en ook van de Catechismus. Zelfs de Catechismus die er geen moeite mee heeft om luid en duidelijk onze tekorten te benoemen, dat je helemaal onbekwaam bent tot iets goeds en uit op elk kwaad, zelfs die Catechismus kan z'n mond niet houden en móet het licht van het evangelie aanzetten: je mag bij God helemaal opnieuw beginnen, alsof je opnieuw geboren wordt. Maar ik noem het ook omdat je jezelf niet alleen als zwarte zondaar moet zien, maar ook als M.I.O.: **[23]** mens-in-opleiding. Bij God. Dat is ook:

God neemt ons serieus, nu wij zelf nog.

En hoe doe je dat dan? Ik geef je graag drie manieren mee, om het feit dat jij een mens van God bent serieus te nemen. En de eerste is: **[24]** wees eerlijk over je tekorten. Wees eerlijk. Wees dus ook gerust eerlijk over wat anderen fout doen. De Bijbel vraagt jou om de minste te wezen, maar de Bijbel zegt nergens de zonden van anderen te ontkennen. 'Als een van je broeders of zusters tegen je zondigt, moet je die daarover onder vier ogen aanspreken.' Klaag ook gerust eerlijk over de omstandigheden. Opnieuw: de Bijbel vraagt je om geduld als je moet lijden, maar de Bijbel staat vol met mensen die goed hebben begrepen dat je wel met je klacht naar God toe gaat. Dat is allemaal 'wees eerlijk.' Maar wees dan ook eerlijk over jezelf, tegenover God en tegenover mensen. Neem je zonden serieus. En ervaar dan Gods genade, dat Hij je vergeeft. Typisch onze God, om van iets slechts als mijn zonde, een opening voor echt contact met Hem te maken: vergeving, genade.

En ga bidden. **[25]** Het is vrij duidelijk dat God ons serieus neemt op een manier waar wij nog niet helemaal aan toe zijn. Het is zijn bedoeling dat zijn schepping bij ons weer in goede handen is, dat jij elke dag voor de mensen die je ontmoet (en de dieren en de dingen) een zegen bent. Nou. Maar dit is hoe jij kunt beginnen die rol serieus te nemen. Ga bidden. Wie in je omgeving zou wel wat zegen van God kunnen gebruiken? Neem een moment de tijd en zeg dat tegen God. [...] Kijk, God weet hoe beperkt onze mogelijkheden zijn. Wij weten dat ook. Door voor iemand te bidden erken jij juist ook dat het zo is. Maar tegelijk laat je aan God zien dat je uit het goede hout gesneden bent: je neemt je verantwoordelijkheid. 'Het gebed van een rechtvaardige is krachtig en mist zijn uitwerking niet.'

En als je niet alleen wilt bidden, maar je handen jeuken om ook wat voor God te doen, laat dit dan je motivatie zijn: **[26]** hoe breng ik jou dichterbij God? Juist vanuit dat serieus nemen van onszelf als mensen van God. Dan zie je jezelf als iemand die werkelijk iets bij kan dragen aan het herstel van de relatie van iemand naast je met God. Soms met je woorden, als profeet, soms met je hart, als een priester, soms met je daden, als een koning. En je ziet de mensen die God op je weg plaatst niet als alleen maar vijandig en niet als alleen maar probleem, maar zoals God ze ziet: als een van Hem. Serieus.

Amen.